

**„ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ“
ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ „ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО – СМИЛЯН“**

Седалище и адрес: с. Смилян, общ. Смолян, обл. Смолян, ул. „Девети септември“ №101,
тел.: 03026/2441, *e-mail:* dgssmilian@ucdp-smolian.com

**АНАЛИЗ НА ПОЛОЖИТЕЛНИТЕ И ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ВЪНШНИ ЕФЕКТИ
ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ГОРСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ ВЪРХУ
ДЪРВЕСНИТЕ И НЕДЪРВЕСНИ ПРОДУКТИ И ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ**

УВОД

Ръководството на ТП „ДГС Смилян“ е планирало за 2024 година да изпълни лесокултурни мероприятия – попълване на площ 1 дка, двукратно отглеждане на култури на площ 3 дка, отгледни сечи без материален добив на площ 10 дка, поддържане на съществуващите минерализовани ивици в размер 4 500 л.м, изграждане на лесокултурни прегради 4 160 л.м, продажба на коледни елхи, маркиране на лесосечен фонд 2025г. Заедно с тези мероприятия е планирано добив на дървесина в размер 28 758 m³ (лежаща маса) и да се извърши текущ ремонт и осигуряване на достъп на близо 40 км. горски пътища.

ТП „ДГС Смилян“ е изразило готовност да вземе участие в различни мероприятия като почистване на туристически маршрути, организиране на мероприятия за запознаване на обществото с горската професия, съдейства за развитието на местния туризъм.

АНАЛИЗ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЪЗДЕЙСТВИЯ

Всяка една лесовъдска дейност оказва в някакъв процент негативен екологичен и социален ефект. ТП „ДГС Смилян“ има разработена система, по която се работи от много години. Тя включва проучване и оценка на състоянията на насажденията преди започване на предвидените мероприятия, като по този начин се до възможният минимум, различните негативно въздействие от планираните дейности. На основа на това проучване и тази оценка се планират мерки за избягване на отрицателните ефекти.

Негативни екологични външни ефекти:

❖ *При маркиране и дърводобив* – по време на маркиране и последващ дърводобив е възможно да възникне негативно въздействие върху някои видове животни. Това се случва поради създаването на шум нарушаващ тяхното спокойствието, възможно е нарушаване на потенциални места подходящи за гнездене, леговища и убежища на някои животни. Тези фактори водят до влошаване състоянието на групи и популации на видовете и намаляване на биоразнообразието.

За намаляването на подобен вид въздействие се спазва създадената система на проучване на ключовите елементи в насаждението и се планират мерки за опазването на всеки един елемент. Това проучване остава част от документацията за обекта и се следи за стриктно изпълнение на описаните мерки. Те се залагат и в технологичния план на насаждението, който се публикува при издаване на разрешителното за сеч.

❖ При провеждането на горскостопанските дейности остават несъбрани или разхвърляни остатъци от сечта и битови отпадъци, има вероятност да бъдат разрушени и задръстени водостоците, да бъдат замърсени водоизточниците.

Тези негативни въздействия се предотвратяват като се следи спазването на всеки технологичен план, в който се определя начина на сортиране на отпадъците от сечта и спазването на плана за управление на отпадъците. Също така при проучването на ключови елементи преди започване на горскостопански мероприятия се вземат предвид наличието на водостоци, водоизточници, чеими и се разписват конкретни мерки за тяхното опазване. Горските стражари съблюдават спазват ли се всички препоръки дадени в изготвените досиета. Извършват се периодични проверки от ръководството на ТП „ДГС Смолян“, РДГ Смолян и експерти на ЮЦДП Смолян.

❖ Преминаването на тежки превозни средства при превода на дървесина води до разрушаване горските пътища, което става предпоставка за развитие на свлачища и започване на ерозионни процеси.

Това отрицателно въздействие се намалява с приетата практика, горските стражари да не допуска превозът на дървесна в неподходящи условия, което може да доведе до разрушаване на пътната инфраструктура, възникване на ерозионни процеси и активизирането на свлачища. Компроментиранияте пътища или части от тях подлежат на своевременно ремонт и укрепване зависимост от климатичните условия от наличните към стопанството багер JCB и камион.

❖ Обществото реагира остро на дърводобивните дейности през последните години. А всъщност не навременното извършване на отгледни мероприятия водят до намаляване на устойчивостта на насажденията и горските екосистеми по отношение на биотични и абиотични фактори – като ветровали, ветроломи, снеговали, снеголоми и разпространението на насекомни вредители. А влошаването на здравословното състояние на горите, увеличава многократно риска от възникване на пожари, които водят до пълното унищожение на гората.

За да имаме здрава, устойчива и красива гора, която да ни радва всеки ден, ние като лесовъди имаме тежката задача, да отглеждаме правилно този природен ресурс. Да провеждаме необходимите мероприятия, за възстановяване, за заздравяване и навременно вземане на мерки при възникване на дегенеративни и сукцесионни процеси.

За 2023 година няма констатирани отклонения на прилаганата система и не е наблюдаван силен негативен ефект, прилаганите мерки за намаляване въздействието на лесовъдските дейности дават добър резултат.

Негативен социален външен ефект:

❖ Планирането на по – малък дърводобив, крие опасност от незадоволяване нуждите на населението, от дърва за огрев и строителна дървесина.

За да бъде избегнато това се следят тенденциите на търсене и количеството от добита дървесина се разпределя, така че да подсигурава всички нужди.

❖ В обектите, в които се извършва дърводобив нямат достъп лица, които не работят в насаждението. Но това се прави с цел осигуряване безопасни условия, както на труд, така и на хората, които се занимават с добив на недървесни горски продукти.

За да има информация населението, къде се водят дейности всяка година се изпращат на кметовете и кметските наместници, местностите, в които са планирани мероприятия, допълнително целогодишно се изпращат, кои фирми работят и маршрутите им. Всеки обект има поставени информационни табели, какви дейности се извършват и в какъв период. Тези мерки се вземат с цел безопасност на туристи, местно население, хора добиващи недървесни горски продукти.

❖ С извършването на дърводобивни дейности в специфични теренни условия могат да бъдат нанесени щети на близки чешми, паметници, беседки и се нарушават функциите на туризма. Но мерки за опазването им се вземат още в начален етап при маркиране на насажденията, прави се оценка на възможността от възникване на непредвидени ситуации и този негативен социален ефект се предотвратява напълно.

Мерките се отразяват още в планиращата документация, която е неразделна част от досието на обекта.

❖ Често възникващ проблем е нарушаване на пътната инфраструктура, най-вече горските пътища, вследствие претоварването на транспортните средства при превоза.

Това отрицателно въздействие се намалява с планираните и извършваните дейности за възстановяването и ремонта на съществуващите горски пътища.

❖ Проблем са дърводобивните дейности по време на ловния сезон, тъй като се нарушават спокойствието на дивеча и пречат на ловностопанските дейности.

Предотвратяването на този проблем се решава, като ловните дружини представят график в стопанството, съгласуван с старши лесничей на горкостопанския участък, къде ще бъде извършвано ловуване и в кои дни, така в тези райони се ограничават горкостопанските мероприятия.

ТП „ДГС Смилян“ поддържа добра комуникация с населението, кметовете и ловните дружини, по този начин се намалява на минимум негативното социално въздействие и при поява на проблем се предприемат мерки за незабавното му решаване.

АНАЛИЗ НА ПОЛОЖИТЕЛНИТЕ ВЪЗДЕЙСТВИЯ

Когато се говори за горкостопански дейности, обществото вижда преди всичко лошата страна и негативното от извършването на сечи в горите. А всъщност, както всяка друга дейност, така и горкостопанската има положителни въздействия. Те се делят отново на екологични и социални.

Положителен екологичен външен ефект:

🌱 Лесокултурните мероприятия и дърводобива са важна част от дървопроизводителната дейност. За формирането на една здрава, разновъзрастна и

устойчива горска екосистема е нужен един дълъг период от време, в които е необходимо да бъдат полагани грижи и да бъдат извършвани различни видове отгледни сечи. С правилното и навременно извършване на отделните грижи гората –расте и се развива нормално, радваме се на едно красиво и добре подредено, здраво насаждение. Важно е обществото да се запознае правилно, с всяка извършвана дейност в българската гора, за да успява правилно да определя случаите на прекомерно ползване и случаите на необходимото за отглеждането и опазването на здравословното ѝ състояние ползване.

✚ Всяко правилно извършено лесокултурно мероприятие, осигурява добре поддържани гори във вододайните зони, а това подсигурава качествена питейна вода, осигурява чист въздух и микроклимат, постоянен и добър дебит на водоизточниците. Дава сигурност за едно стабилно и балансирано ползване на възобновяемите природни ресурси, каквито са гората и водата.

✚ Правилното стопанисване на всяка горска екосистема, създава добри условия за съществуване на генетично и биологично многообразие в горите, възстановяват се местообитанията на местни растителни и животински видове, възстановяват се застрашени от изчезване екосистемите.

✚ При големи природни нарушения и пожари се извършват залесявания с местни дървесни видове. Но тези дейности се водят при доказана необходимост от човешка намеса за подпомагане на възобновяването на горската екосистема, в повечето случаи се разчита на естественото възобновяване на насаждения, тъй като естествените гори са много по-здрави и устойчиви на абиотични и биотични въздействия.

Положителен социален външен ефект:

- Охрана на горските територии и ресурси осигурява поддържането и стопанисването на горските екосистеми. Не се позволява злоупотреби с този природен ресурс. Поддържа се балансираното ползване на горските продукти.

- Извършването на дърводобивни дейности освен екологичния си характер имат и социален характер. Те спомагат задоволяването на нуждите от дървесина на населението. Едновременно с поддържането на една добре структурирана гора се улеснява използването на недървесни горски продукти, увеличава се техния ресурс, поради подобряването на условията на месторастене. Осигуряват се по-добри условия за разпространение на животински видове, поддържа се техния допустим запас, което от своя страна е спомага развитието на ловните дейности.

- Събирането на пречупени, паднали дървета, поддържането на здрава и красива гора по туристическите маршрути осигуряват добри и безопасни условия за рекреация и туризъм.

- Изграждането на по-гъста пътна мрежа в горските територия за целите на дърводобива, осигурява по-лесен достъп на голяма част от обществото до техни имоти и до природните забележителности, като се създават добри условия за естетическа наслада – кътове за отдых (беседки), чешми и достъп на противопожарна техника при възникване на пожари.

- Подпомагат се местните общности в критични ситуации като спасителни акции, гасене на пожари, разчистване на пътища при необходимост. ТП „ДГС Смилян“ осигурява работни места, организира и провежда мероприятия с училищата, с цел информираност и обучение на подрастващите, организира и провежда срещи със всички заинтересувани страни. Приема мненията на всички имащи отношение към дейността на ТП „ДГС Смилян“ и взема отношение, съобразявайки се и спазвайки Закона на горите и неговите нормативни актове, Закона за биоразнообразието, Закона за лова и всички действащи Наредби, касаещи дейностите по управление на горските територии, които стопанисва.

ИЗВОДИ

Гората винаги е давала живот и сигурност на хората. Тя оформя красивият облик на природата, дава ни многобройни материални блага, осигурява ни здраве. Горите са една важна неразделна част от живота на човека, но с годините и напредването на технологиите, поддържането, отглеждането ѝ става все по-трудно. Глобалните климатични промени, замърсяването, въздействия не само на животинския свят. То оказва силно влияние и на дървесното и храстово разнообразие. Създават се условия за развитие на гъбични заболявания по отделни дървесни видове, разпространение на насекомни вредители, все по-често се наблюдават абиотични въздействия. Всички тези процеси се дължат на намаляващата устойчивост на дървесните видове. Необходимо е обществото да се запознае правилно с водените горскостопански мероприятия, необходимостта и целта за провеждането им. Спрем ли да отглеждаме гората и да полагаме грижи за устойчивото ѝ развитие, рискуваме за няколко години да настъпи сериозно влошаване на нейното състояние, което може да бъде непреодолимо в бъдеще.

Горските насаждения изпълняват много важни защитни, водохранни, естетически, противоерозионни, хигиенни и рекреационни функции. Освен дървесина от тях се получават съпътстващи продукти като кори, сено, горски плодове, гъби, билки и др. Нито един природен ресурс не трябва да се пренебрегва.

Гората представлява уникален природен ресурс, причисляващ се към групата на възобновимите природни ресурси, силно податлива на изменения, което налага полагането на грижи, за да бъде възобновена. Неправилното стопанисване, опазване и поддържане е една потенциална заплаха за нейното изтощаване и изчерпване на запаса ѝ. Особено важно е да можем добре да преценим дали негативните въздействия са повече или положителните въздействие и кое е по-добро за гората.

Изготвил:...../п*/.....
(инж. Везика Моллова)

Директор:...../п*/.....
(инж.Анатолий Елев/

*Налице е положен подпис, като същия е заличен съгласно Общия регламент за защита на личните данни (Регламент (ЕС) 2016/679).